

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
The Role of Local Government Organizations in Improving the Quality
of Life of the Elderly Case study of Dong Khui Subdistrict
Administrative Organization, Chon Daen District, Phetchabun Province

สุดารัตน์ ทาระกุล¹ จันทการดี พุ่มพวง² ศิริรัตน์ อนุมัต³

ธนพล กอนนาค⁴ และธนพล ช่วยบำรุง⁵

Sudarat Tharakun¹ Chantakarn Pumpuang² Sirirat Anumat³

Thanaphon Konnak⁴ and Thanaphon Chuaybamrung⁵

¹⁻⁵ นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹⁻⁵ Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University

E-mail: political.psu@gmail.com¹

Corresponding E-mail: anek.s@psru.ac.th²

This article is presented in the 18th National Conference on Public Administration of
Public Administration Association of Thailand at Kasetsart University, March 1, 2024

Received: April 6, 2024; Revised: December 20, 2024; Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากเอกสารและจากเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุยจำนวน 5 คนและผู้สูงอายุจำนวน 15 คนรวมทั้งหมด 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุยมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในด้านสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการจัดสวัสดิการ 2) องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุยประสบปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านการสื่อสาร 3) ข้อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย คือ ควรจัดสรรงบประมาณและอัตราบุคลากรให้เพียงพอรวมถึง

¹อเนก สุขดี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Anek Sookdee, Asst.Prof., Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, Thailand

ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารให้ทั่วถึง

คำสำคัญ: บทบาท; องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น; คุณภาพชีวิต; ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the role of local government organizations in improving the quality of life of the elderly. 2) to study problems and obstacles in carrying out the role of local government organizations in improving the quality of life of the elderly. 3) to study recommendations for guidelines for implementing the role of local government organizations in developing the quality of life of the elderly. Case study of Dong Khui Subdistrict Administrative Organization, Chon Daen District, Phetchabun Province. This research was based on documents and from 5 the officials of Dong Khui Subdistrict Administrative Organization and 15 elderly, totaling 20 peoples by selecting a specific sample. The research instruments were interviewed, Data were Content analysis and analyzed descriptively.

The research found that 1) Dong Khui Subdistrict Administrative Organization plays a role in improving the quality of life of the elderly in terms of health, social relationships, environment arrangement and welfare. 2) Dong Khui Subdistrict Administrative Organization encountered problems, obstacles in developing the quality of life of the elderly in terms of insufficient budget. Insufficient personnel and unclear communication. 3) Suggestions for implementing the role of improving the quality of life of the elderly of the Dong Khui Subdistrict Administrative Organization is that the budget and personnel should be allocated adequately, including the development of clear communication channels.

Keywords: Role; Local Government Organization; Quality of Life; Elderly

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและนำมาซึ่งความท้าทายในหลายมิติทั้งการลดลงของจำนวนแรงงานที่อาจส่งผลกระทบต่อ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การออกแบบระบบบำนาญและบำนาญ การสร้างความมั่นคงทางการเงินหลังวัยเกษียณตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุล้วนแต่จำเป็นต้องมีมาตรการและการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน สำหรับบริบทสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ โดยประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรในวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน [1] นอกจากนี้ระดับรายได้ต่อหัวและระดับการศึกษาของไทยยังต่ำกว่าประเทศอื่นที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เหตุนี้ ผลจากการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยจึงอาจเกิดขึ้นรวดเร็วและรุนแรงกว่าในหลายประเทศ [2] ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและเริ่มออกมาตรการรับมือในด้านต่าง ๆ อาทิ การลดภาษีนิติบุคคลให้แก่สถานประกอบการที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ การให้สินเชื่อกู้ยืมอาศัยแก่ผู้สูงอายุและการให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้บรรจุประเด็นความท้าทายของ

ภาวะสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) อย่างไรก็ดี มาตรการเหล่านี้อาจยังไม่สามารถตอบโจทย์ของประเทศไทยได้ทั้งหมด [3]

องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุในลักษณะเชิงรุกและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเน้นการพัฒนาผู้สูงอายุมากกว่าการสงเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลตนเองอย่างมีความรู้และทักษะที่ดีพอ การดูแลสุขภาพสุขภาพ ตลอดจนการสร้างระบบการดูแลให้เกิดศักยภาพของการเป็นผู้สูงอายุ [4] โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักการมีเหตุผลและหลักการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมาสอดแทรกในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ย่อมเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ดี ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุยส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำรวมทั้งข้อจำกัดด้านสุขภาพกายที่เสื่อมโทรม มีโรคภัยต่างๆเบียดเบียนจึงไม่สามารถทำงานหนักได้เหมือนเดิม ดังนั้น การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละประเภทจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาในเรื่องดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและข้อเสนอแนะ

แนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลงิ้ว อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ใช้การเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลงิ้วซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำนวน 5 คนและ 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลงิ้วจำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบเก็บข้อมูลจากเอกสารและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากที่ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วเพื่อใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อบันทึกหมายวัน เวลาในการสัมภาษณ์และได้ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ในส่วนข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น บทความ หนังสือ ตำรา วารสารวิชาการ รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลงิ้ว อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลงิ้วมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการจัดสวัสดิการ ดังนี้

1.1 บทบาทด้านสุขภาพ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลงิ้วได้มีบทบาทในการเข้าไปช่วยเหลือด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเดือนละ 2 ครั้งร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ดังนี้ การอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การตรวจน้ำตาลในเลือดและการสู่มตรวจโรคต่างๆให้แก่ผู้สูงอายุ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...องค์การบริหารส่วนตำบลงิ้วมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การดูแลสุขภาพ การกินและการออกกำลังกายเพื่อสามารถให้ร่างกายปรับตัวได้เมื่อเข้าสู่วัยของผู้สูงอายุ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลงิ้ว, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างได้จัดกิจกรรมการดูแลสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุและมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการกินอาหารอย่างไรเพื่อไม่ให้เสียสุขภาพร่างกายในวัยผู้สูงอายุ...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างคนที่ 2, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างมีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตัวเองและได้มีการออกกลุ่มตรวจโรคต่างๆ ให้แก่ผู้สูงอายุในตำบลงาช้าง เช่น การตรวจน้ำตาลในเลือดเพื่อหาว่าผู้สูงอายุคนไหนเป็นโรคเบาหวานและการตรวจไข้วัดต่างๆ ...” (นักพัฒนาชุมชนชำนาญการองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างคนที่ 4, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2566)

1.2 บทบาทด้านความสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมโดยออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุเพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้สูงอายุออกมาพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อไม่ให้เกิดความเครียด มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ พาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการออกเยี่ยมบ้านของผู้สูงอายุเพราะจะมีการตรวจสอบความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุว่าได้รับปัญหาอะไรหรือต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานยังใงบ้าง เพื่อที่จะสามารถประสานงานและเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ตัวของผู้สูงอายุให้ได้รับสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนและมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งชมรมนี้คือการส่งเสริมสุขภาพจิตใจของผู้สูงอายุให้มีสุขภาพจิตใจที่ดี จากการให้ผู้สูงอายุออกมาร่วมกิจกรรมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างคนที่ 1, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งชมรมเพื่อผู้สูงอายุ เพราะต้องการให้ผู้สูงอายุออกมาใช้เวลาให้เกิดประโยชน์จากการออกมาร่วมกิจกรรมชมรม ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมทัวร์ผู้สูงอายุ โดยมีการจัดทริปไปต่างจังหวัดหรือสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการพักผ่อน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณให้ผู้สูงอายุคนละ 700 บาท...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างคนที่ 3, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

1.3 บทบาทด้านการจัดสภาพแวดล้อม กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างได้เข้ามาจัดสภาพแวดล้อมโดยการปรับปรุงบ้านของผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัย เนื่องจากกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุมักจะใช้พื้นที่ซ้ำๆ กันโดยเฉพาะห้องนอน ห้องครัวและห้องน้ำ ดังนั้น จึงมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่บริเวณดังกล่าวให้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างยังมีบทบาทในการซ่อมแซมบ้านเรือนของผู้สูงอายุด้วย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...ทางเราได้มีการประสานของงบประมาณเพิ่มเพื่อมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุแต่ละครัวเรือนในตำบลงาช้างให้เหมาะสมและปลอดภัยในการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...บ้านยายเมื่อก่อนมีหลังคารั่วบ้าง พื้นทรุดบ้าง แต่เมื่อปีก่อนทาง อบต. เข้ามาตรวจบ้านยายแล้วพอมานมา 1 อาทิตย์ทาง อบต. ได้ส่งคนมาทำบ้านให้ยายใหม่ทั้งหมดเลย ทำให้บ้านยายดีขึ้นผิดหูผิดตา กับเมื่อก่อนมากเลย ทำให้ยายมีบ้านแบบที่ไม่ทรุดโทรมเหมือนเดิม...” (ผู้สูงอายุคนที่ 4, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...บ้านตาหลังคารั่วตอนฝนตกนี้ตานอนไม่ได้เลย ทำให้บ้านตาดูเก่าๆ แต่ตาพึ่งจ้างเจ้าหน้าที่ อบต. ไป ทา ทาง อบต. บอกว่าจะส่งคนไปดำเนินการเร็ว ๆ นี้ แล้วก็เมื่อวานมีเจ้าหน้าที่มาดูบ้านตาแล้วบอกกับ ตาว่าจะรีบดำเนินการเรื่องเปลี่ยนหลังคาบ้านตาไม่เกิน 3 วัน ตาก็ดีใจที่ตาจะนอนไม่ต้องกลัวฝนหยดใส่อีก...” (ผู้สูงอายุคนที่ 13, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

1.4 บทบาทด้านการจัดสวัสดิการ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลลงชุมชนมีบทบาทด้านการจัดสวัสดิการโดยมีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุและมีการช่วยเหลือในรูปแบบการแจกสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้สูงอายุ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...ทาง อบต.ดงขุย มีการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุหรือมีการช่วยเหลือในรูปแบบสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภคเพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านต่างๆให้แก่ผู้สูงอายุ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดงขุย, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...สำหรับตาที่ได้รับเบี้ยยังชีพในทุกๆเดือน ตาคิดว่าสำหรับตาใช้ไม่ค่อยพอเพราะต้องคอยใช้จ่าย ค่ากินค่าอยู่ค่าน้ำค่าไฟในแต่ละวันเพราะ ตาก็ไม่มีงานทำได้แต่คอยรับเบี้ยยังชีพในทุกๆเดือน แต่ทาง อบต ดงขุยก็คอยแจกพวงกุญแจของต่างๆ ข้าวสาร ปลากระป๋อง ให้ตาได้ประทังชีวิตไปวัน ๆ ...” (ผู้สูงอายุคนที่ 15, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ยายได้รับเบี้ยยังชีพของเบี้ยผู้สูงอายุในทุกๆเดือน ยายไม่มีบัญชีธนาคารยายจึงต้องไปรับ ตั้งค์สที่ อบต.ดงขุย ตอนยายไปถึงทาง อบต. ก็แจกข้าวให้พวกตยาย เพราะบางที่ยายต้องรอนานกว่าจะ ได้รับเบี้ยยังชีพ ทาง อบต. เขาเลยแจกข้าวสารกับพวกสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ยายก็กลับเกือบทุกรอบ...” (ผู้สูงอายุคนที่ 9, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

2. ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุยประสบปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านการติดต่อสื่อสาร ดังนี้

2.1. ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ

กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กระบวนการจัดสรรงบประมาณที่ล่าช้าและภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลางมีจำนวนมาก ปัญหา อุปสรรคดังกล่าวส่งผลทำให้การดำเนินการช่วยเหลือหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“..เนื่องจาก อบท. มีงบประมาณที่น้อย ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลดงขุย จึงทำให้การทำให้กิจกรรมที่ล่าช้าและอีกอย่างคือ อบต. มีขอบเขตการรับผิดชอบกว้าง จึงทำให้มีการประสานงานที่ยุ่งยากและงบประมาณไปไม่ถึงในแต่ละหน่วยงานหรืองบประมาณไม่เพียงพอต่อการแจกจ่าย...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ภาครัฐไม่มีเงินทุนหรือเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินที่ระดมทุนกันเองนำไปช่วยผู้สูงอายุที่ยากไร้...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างคนที่ 2, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ยายคิดว่างบประมาณของทางรัฐเขาเนี่ยน่าจะได้น้อยกว่าจะทำอะไรมาถึงยายก็ใช้เวลา นานอยู่ แล้วก็เบี้ยผู้สูงอายุที่ยายได้รับมาก็ไม่ค่อยพอกับการกินอยู่ในแต่ละวันของยาย เพราะว่าเงินที่ได้ในแต่ละเดือน 700 บาท เหลือแล้วไม่พอใช้สำหรับยาย ยายอยากให้ทางรัฐเขาเพิ่มเงินให้ยายมากกว่านี้หน่อย ยายคิดว่ายายน่าจะพอใช้จ่ายในแต่ละเดือน...” (ผู้สูงอายุที่ 6, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

2.2 ปัญหา อุปสรรคด้านบุคลากร

กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างมีบุคลากรจำนวนน้อย ไม่เพียงพอในการดำเนินบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ส่งผลทำให้การดูแลผู้สูงอายุไม่ทั่วถึงและขาดประสิทธิภาพ ทำให้บางครั้งองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างต้องขอความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อประสานงานไปยังผู้สูงอายุในพื้นที่ของแต่ละหมู่บ้าน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอต่อไปนี้

“...เนื่องจากบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐมีจำนวนน้อย อาจทำให้การดูแลผู้สูงอายุขาดตกบกพร่องและไม่มีประสิทธิภาพ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...เนื่องจากการขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนเพื่อประสานงานไปยังผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแต่อาจพบปัญหาเล็กน้อยจากในด้านบุคลากรของภาครัฐไม่เพียงพอ...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างคนที่ 2, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ยายเคยเข้าไปที่อบต. ดงขุยหลายครั้งแต่ยายไม่ค่อยเห็นเจ้าหน้าที่เลยยายเลยคิดว่าคนในอบต. น่าจะน้อยแหละเพราะไม่ค่อยเห็นคนสักเท่าไร...” (ผู้สูงอายุคนที่ 5, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ตาวานะ อบต.ดงขุย อาจไม่ค่อยเห็นเจ้าหน้าที่เข้ามาแทนบ้านตาสักเท่าไร เพราะบ้านตายุ๋ท้ายหมู่บ้าน บางทีก็เห็นคนสองคนเข้ามาเดินมองหน้าบ้านตา แต่ตาก็ไม่รู้ว่าเขามาทำอะไร บางทีก็มานะนำตัวกับตา ตาเลยมองว่าคนเขาน่าจะมีคนน้อยแหละถึงมาทีละคนสองคนแบบนั้น...” (ผู้สูงอายุคนที่ 14, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2566)

2.3 ปัญหา อุปสรรคด้านการติดต่อสื่อสาร

กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างมีช่องทางการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุน้อย เนื่องจากในหมู่บ้านมีหอกระจายข่าวจำนวนน้อยและบ้านอยู่ห่างไกลจากหอกระจายข่าว ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างและเกิดผลกระทบต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ได้ยินข่าวสารไม่ชัดเจน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน ทำให้การติดต่อสื่อสารและประสานงานล่าช้า...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...มีปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากชุมชนไม่ค่อยมีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ทำให้ต้องใช้หอกระจายเสียงเป็นการสื่อสาร ซึ่งบางครั้ง หอกระจายข่าวอาจจะสื่อสารไม่ชัดเจนเพราะมีหอกระจายเสียงจำนวนน้อยอาจกระจายข้อมูลไม่ทั่วถึง...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างสัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ยายไม่มีโทรศัพท์พอทาง อบต.จะติดต่อยายเนี่ยเขาไม่รู้ว่าจะติดกับยายยังงัย บางทีก็ส่ง อสม. มาบอกยายให้รู้ว่ายายต้องไปร่วมกิจกรรมนั้นนี้ของ อบต. ถ้าไม่ได้ทาง อสม. ยายก็ไม่รู้อะไรกับเขาเลย...” (ผู้สูงอายุคนที่ 2, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ตาก็เหมือนกับยายนั้นแหละ ตาไม่รู้จะไยยาก็คอยมาบอกยายเพราะบางทีตาไม่อยู่บ้านตาไปนา อสม. มากี่ไม่ค่อยเจอตา มีแค่ยายข้างบ้านนี้แหละที่บ้านบอกข่าวกับตาว่า อบต. เขาต้องให้ไปร่วมงาน...” (ผู้สูงอายุคนที่ 12, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินงานบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยสามารถระบุเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ

พบว่าหน่วยงานส่วนกลางควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และควรขอรับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“..อยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมด้านงบประมาณให้มากขึ้น งบประมาณที่ได้รับมาไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยคนที่ 1, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“..เนื่องจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านต่างๆ จึงอยากให้มีการเพิ่มงบประมาณเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ...” (อสม.คนที่ 5, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

3.2 ข้อเสนอแนะด้านบุคลากร

พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยควรเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุโดยตรงเพื่อให้เพียงพอต่อการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงาน จึงทำให้กระจายการทำงานของภาครัฐไม่ทั่วถึง จึงอยากได้บุคลากรที่มีความสามารถที่หลากหลาย เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...อบต.คงขุยควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ทำงานเพราะในปัจจุบัน อบต.คงขุยมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอจึงทำให้การดูแลผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ล่าช้า จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรเจ้าหน้าที่เพิ่ม...” (นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยคนที่ 4, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ตาคิดว่าทางอบต.ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้มากกว่านี้ เพราะว่าเวลาตาไปติดต่อหรือขอความช่วยเหลือคนรับเรื่องบางทีก็ไม่อยู่ เลยต้องไปติดต่อหลายรอบ...” (ผู้สูงอายุคนที่ 11, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ยายเห็นว่าคนของเขาน้อย ตอนจัดกิจกรรมในหมู่บ้านเห็นเจ้าหน้าที่ไม่ถึงสิบคน เลยอยากให้หาเจ้าหน้าที่มาเพิ่มมาช่วยในการจัดกิจกรรมต่างๆของอบต. ...” (ผู้สูงอายุคนที่ 8, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

3.3 ข้อเสนอแนะด้านการติดต่อสื่อสาร

พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุควรเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารให้ทั่วถึง เช่น เพิ่มหอกระจายข่าวและลำโพงของแต่ละหมู่บ้านให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับทราบข่าวสารที่ชัดเจน หากไม่มีงบประมาณเพื่อเพิ่มลำโพงในหมู่บ้าน ให้ผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ช่วยบอกข้อมูลข่าวสารให้กับผู้สูงอายุ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ที่จะยกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

“...ควรมีเจ้าหน้าที่รัฐหรือ อสม. เข้ามาช่วยในการนำสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมของผู้สูงอายุ เพื่อไปบอกกับผู้สูงอายุในตำบลคงขุโดยการบอกปากต่อปากหรือการใช้หอกระจายเสียง ...” (อสม.คนที่ 5, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ควรให้เจ้าหน้าที่รัฐแจ้งข่าวสารต่างๆไปทาง ผู้ใหญ่บ้านและ อสม.เพื่อจะได้นำข่าวสารไปบอกกับผู้สูงอายุให้ได้รับรู้ ...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุคนที่ 3, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่แต่ละหมู่บ้านเพื่อรับข้อมูลข่าวสารและนำไปบอกปากต่อปากกับผู้สูงอายุเพราะผู้สูงอายุบางส่วนไม่ได้ติดตามข่าวสารหรือไม่ได้รับฟังจากหอกระจายเสียง ...” (นักพัฒนาชุมชนชำนาญการองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุคนที่ 4, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

“...ยายอยากให้มีลำโพงตามเสาไฟฟ้าระแวงที่มีบ้านห่างกันเพราะบางทีเสียงมาไม่ถึงบ้านยาย ยายก็ไม่ค่อยรู้ข่าวสารที่เขาประกาศเสียงตามสายมา ...” (ผู้สูงอายุคนที่ 4, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม 2566)

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยขออภิปรายข้อค้นพบจากการวิจัย ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลายด้าน เช่น บทบาทด้านสุขภาพโดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการสูดตรวจโรคต่างๆให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่สอดคล้องกับภูมิวัฒนธรรม พรวนสุข [5] ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่พบว่าด้านสุขภาพอนามัย มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุพร้อมทั้งมีบริการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างจริงจัง และสอดคล้องกับพัชราณี กิจชมภู [6] ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าเทศบาลได้มีการส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขออกเยี่ยมดูแลสุขภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือยเป็นประจำสม่ำเสมอ จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุได้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นอย่างมากโดยเฉพาะในด้านสุขภาพ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุ ได้มีการเข้าไปดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเดือนละ 2 ครั้ง มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัย การดูแลสุขภาพการกินและการออกกำลังกายรวมทั้งการตรวจร่างกายของผู้สูงอายุสำหรับบทบาทด้านความสัมพันธ์ทางสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุมีการจัดตั้งชมรมเพื่อผู้สูงอายุ เพราะต้องการให้ผู้สูงอายุออกมาใช้เวลาให้เกิดประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชมรม เช่น กิจกรรมทัวผู้สูงอายุ โดยมีการจัดทริปไปต่างจังหวัดหรือสถานที่ต่างๆเพื่อเป็นการพักผ่อน มีการจัดสภาพแวดล้อมโดยการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม

ของชมรม เช่น การมีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ทางเดินสำหรับรถเข็นผู้สูงอายุ เพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้สูงอายุออกมาพบปะ พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการออกมาทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

สำหรับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำกัด ไม่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่สอดคล้องกับกมลพร กัลยาณมิตร [7] ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เปลี่ยนภาระเป็นพลังร่วมพัฒนาสังคม พบว่าสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุคือ ขาดแคลนงบประมาณจึงทำให้ไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องมาจากภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยมีหลายด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการจัดสวัสดิการ จึงส่งผลทำให้การจัดสรรงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุในแต่ละด้านยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยยังประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอในการดำเนินบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุสอดคล้องกับวรรณณารัตนา นกุล ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการพบว่าปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาที่สำคัญคือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น พบว่าข้อเสนอแนะที่ผู้สูงอายุอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยนำไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่มีประเด็นสำคัญ คือ ด้านงบประมาณ โดยหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มากขึ้นพร้อมทั้งตั้งงบประมาณไว้รองรับผู้สูงอายุในอนาคต [5] องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยควรขอความสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดอบรมเพิ่มทักษะ ความรู้ด้านอาชีพแก่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีรายได้ในการเลี้ยงชีพ สำหรับด้านบุคลากรซึ่งมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอในดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ นั้น ในประเด็นนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยควรเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะในการดูแลผู้สูงอายุให้เพียงพอรวมทั้งควรจัดให้มีกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มจิตอาสาในการออกตรวจเยี่ยมบ้านของผู้สูงอายุเพื่อรับฟังปัญหาและแนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิต

สรุป

องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุยมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ กล่าวคือ การจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การตรวจน้ำตาลในเลือดและการสุ่มตรวจโรคต่าง ๆ 2) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

กล่าวคือ การออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุเพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้สูงอายุออกมาพบปะ พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ การพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษา 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม กล่าวคือ การปรับปรุงบ้านของผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยรวมถึงการซ่อมแซมบ้านเรือนของผู้สูงอายุ และ 4) ด้านการจัดสวัสดิการ กล่าวคือ การจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุและการแจกสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้สูงอายุ

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง อำเภอนครชัย จังหวัดเพชรบูรณ์พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้างประสบปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงบประมาณ กล่าวคือ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 2) ด้านบุคลากร กล่าวคือ มีบุคลากรจำนวนน้อย ไม่เพียงพอในการดำเนินบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและ 3) ด้านการติดต่อสื่อสาร กล่าวคือ ช่องทางการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุน้อยทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารรวมถึงการได้ยินข่าวสารไม่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง อำเภอนครชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ หน่วยงานส่วนกลางควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ควรขอรับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุโดยตรงและควรเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารให้ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน นอกจากจะใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว ควรใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มเพิ่มเติมด้วย
2. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานผู้สูงอายุที่มาจากผู้นำหมู่บ้านและตัวแทนจากผู้สูงอายุหมู่บ้าน
3. ในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกและชัดเจนมากขึ้น ควรมีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินบทบาทพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลงาช้าง อำเภอนครชัย จังหวัดเพชรบูรณ์สามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์อเนก สุขดี อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาความรู้ ข้อคิด ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้และประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านวังหาด ตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัยที่ให้ความอนุเคราะห์ในการประสานงานลงพื้นที่เก็บ

ข้อมูลในการทำวิจัยและขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานวิจัยทุกคนที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปราโมทย์ ประสาทกุลและคณะ. (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [2] ชื่นฤทัย กาญจนะจิตร และคณะ. (2550). *สุขภาพคนไทย 2550*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [3] ประสพโชค ต้นสาโรจน์. (2559). *บทบาทของเทศบาลเมืองกาญจนบุรีในการดูแลผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- [4] ศากุล ช่างไม้. (2550). *สังคมไทยกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันและอนาคต*. มติชน.
- [5] ภูมิวัฒน์ พรวนสุข. (2558). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่*. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์, 10(1), 77-87.
- [6] พัชรานิ กิจชมพู่. (2563). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [7] กมลพร กัลยาณมิตร. (2565). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เปลี่ยนภาระเป็นพลัง*. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 7(2), 31-46.